

III

(Pripravljalni akti)

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR**512. PLENARNO ZASEDANJE EESO – 9. IN 10. DECEMBER 2015**

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o poročilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Poročilo o politiki konkurence za leto 2014

(COM(2015) 247 final)

(2016/C 071/06)

Poročevalka: Reine-Claude MADER

Evropska komisija je 6. julija 2015 sklenila, da v skladu s členom 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Poročilo o politiki konkurence za leto 2014

(COM(2015) 247 final).

Strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 17. novembra 2015.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 512. plenarnem zasedanju 9. in 10. decembra 2015 (seja dne 9. decembra 2015) s 128 glasovi za, 1 glasom proti in 1 vzdržanim glasom.

1. Sklepi in priporočila

1.1 EESO pozdravlja različne pobude Komisije za spodbujanje poštene konkurence, ki ščiti interese gospodarskih subjektov (podjetij, potrošnikov, delavcev).

1.2 EESO podpira ukrepe Komisije za zagotavljanje spoštovanja pravil konkurence, zlasti ukrepe zoper protikonkurenčne prakse, kot so zlorabe prevladujočega položaja, ki ovirajo gospodarski razvoj EU, predvsem MSP, ki imajo bistveno vlogo pri rasti in zaposlovanju, ter podjetij socialne ekonomije, ki so nosilci socialne kohezije.

1.3 Obžaluje pa, da Komisiji spet ni uspelo sprejeti pravega mehanizma kolektivnih pravnih sredstev, ki bi omogočal učinkovito uveljavljanje pravice do odškodnine za osebe, ki so utrpeli škodo zaradi protikonkurenčnih praks.

1.4 Odobrava prizadevanja Komisije za poznavanje pravil in njihovo preglednost, kar stabilizira podjetja in s tem trg. V zvezi s tem želi opozoriti, da je treba stalno namenjati pozornost praksam maloprodajnega sektorja.

1.5 EESO pozdravlja pobudo Komisije za sodelovanje z nacionalnimi organi, pristojnimi za konkurenco, ki morajo odigrati odločilno vlogo, zlasti kar zadeva preprečevanje in razvoj programov ozaveščanja o konkurenčnem pravu. Meni, da morajo v ta namen imeti na voljo potrebna sredstva.

1.6 Glede na globalizacijo trgovine je treba to sodelovanje razširiti na mednarodno raven, da Evropa ne bi trpela zaradi nepoštenih konkurence.

1.7 Izraža željo po utrditvi in okrepitvi dialoga med različnimi evropskimi organi (EP, EESO, Odbor regij).

1.8 EESO podpira spremembe, ki jih prinašajo pravila o državni pomoči, ki so bila prilagojena tako, da podpirajo inovativna podjetja, zlasti na področju digitalnih tehnologij, kar ustvarja zelo pomembne priložnosti za gospodarski razvoj in ustvarjanje delovnih mest v korist podjetij in potrošnikov.

1.9 Čeprav se EESO zaveda omejitev posredovanja Komisije na področju davčnega načrtovanja, izraža željo, da bi nadaljevala svoja prizadevanja in v okviru svojih zmožnosti omejila ali odpravila davčno in socialno izkrivljanje, pri čemer mora paziti, da s temi ukrepi ne povzroči zniževanja standardov.

1.10 EESO meni, da je treba energetskeemu trgu nameniti veliko pozornosti. Podpira vzpostavitev evropske energetske unije, da se zagotovi zanesljiva oskrba z energijo po dostopnih cenah na celotnem ozemlju.

1.11 Poleg tega pripisuje velik pomen ukrepom, ki pripomorejo k varčevanju z energijo, izboljšanju energetske učinkovitosti in razvoju energije iz obnovljivih virov.

1.12 Meni, da mora odpiranje energetskega trga prinesiti koristi potrošnikom posameznikom, ki so brez pravih pogajalskih možnosti.

1.13 EESO izraža željo, da se stori vse, kar je mogoče, da se zagotovi prost dostop do digitalnih tehnologij in s tem omogoči gospodarski razvoj podeželskih območij. Ta cilj upravičuje medsebojno dopolnjevanje zasebnih naložb in javne pomoči.

1.14 EESO poziva Komisijo, naj še naprej namenja posebno pozornost ponudbi finančnih storitev, da se omogoči financiranje realnega sektorja in da bodo lahko potrošniki storitve še naprej uporabljali pod najboljšimi pogoji.

1.15 EESO nazadnje opozarja, da je treba začete politične ukrepe nujno spremljati in ocenjevati.

2. Vsebina poročila o politiki konkurence za leto 2014

2.1 To letno poročilo se osredotoča zlasti na enotni digitalni trg, energetske politiko in finančne storitve. V njem so obravnavana tudi vprašanja v zvezi s krepitvijo konkurenčnosti evropske industrije, nadzorom državne pomoči, spodbujanjem kulture konkurence v EU in zunaj nje ter medinstitucionalnim dialogom.

2.2 Izpostavljeno je digitalno gospodarstvo kot dejavnik, ki bi lahko spodbudil inovacije in rast v sektorjih energetike, prevoza, javnih storitev, zdravstva in izobraževanja. V ta namen so bila uporabljena vsa orodja konkurenčnega prava, da bi s pomočjo državne pomoči podprli razvoj in nadgradnjo infrastrukture, med drugim visokohitrostnih omrežij, imenovanih „omrežja nove generacije“, hkrati pa spoštovali načelo tehnološke nevtralnosti.

2.3 Trg pametnih mobilnih naprav se zelo hitro spreminja, kot je razvidno iz pripojitve družbe WhatsApp družbi Facebook po zaključku prve faze preverjanja združitve, ki jo je Evropska komisija odobrila brez pogojev na podlagi Uredbe o združitvah 139/2004⁽¹⁾ (2).

2.4 V letu 2014 se je potrdilo, da v digitalnem sektorju izvajanje konkurenčnega prava zaznamujeta kompleksna povezava in nujno ravnotežje s spoštovanjem pravic intelektualne lastnine, povezanih s patenti, kot je razvidno iz sklepov v zvezi z družbama Samsung in Motorola⁽³⁾, ali z avtorsko pravico, kot dokazuje začetek uradnega postopka proti več filmskim studiem v ZDA in evropskim naročniškim radiodifuznim hišam v zadevi „Čezmejni dostop do naročniških vsebin“⁽⁴⁾.

2.5 Poročilo nato obravnava energetskega sektorja, pri čemer opozarja na potrebo po reformi evropske energetske politike. Komisija namerava podpirati naložbe v infrastrukturo z okvirom za državne pomoči in poenostavitvijo njihovega izvajanja: nova uredba o splošnih skupinskih izjemah tako določa, da pod določenimi pogoji ne bo več treba pridobiti predhodne odobritve Komisije⁽⁵⁾ za pomoč za energetskega infrastrukturo in spodbujanje energetske učinkovitosti v stavbah ter podporo za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov, dekontaminacijo onesnaženih območij in recikiranje odpadkov.

2.6 Vendar pa te nove smernice ne vključujejo pomoči za jedrsko energijo. Slednje torej še vedno preučujejo službe Komisije na podlagi člena 107 PDEU. Te so preučile tudi načrt Združenega kraljestva za spodbujanje gradnje in delovanja nove jedrske elektrarne Hinkley Point⁽⁶⁾.

2.7 Politika konkurence se je uporabila tudi kot instrument za znižanje cen energije z zaježitvijo zlorab ali tajnega dogovarjanja operaterjev, kot so borze z električno energijo EPEX Spot in Nord Pool Spot (NPS)⁽⁷⁾ ter romunska borza OPCOM, ki je zlorabila svoj prevladujoči položaj⁽⁸⁾, bolgarsko podjetje Bulgarian Energy Holding (BEH)⁽⁹⁾ in celo družba Gazprom, kar zadeva dobavo plina strankam v srednji in vzhodni Evropi⁽¹⁰⁾.

2.8 Komisija si je v letu 2014 v okviru politike konkurence obenem prizadevala povečati preglednost finančnega sektorja ter podpirati izboljšave na področju regulacije in nadzora bančnega sektorja.

2.9 Tako je nadzirala izvajanje državne pomoči v Grčiji, na Cipru in Portugalskem ter na Irskem in v Španiji, pri čemer je hkrati zagotavljala, da razvojne banke ne bi izkrivljale konkurence⁽¹¹⁾.

2.10 Poleg tega je dvakrat preiskovala banki RBS in JP Morgan, ki sta v prvem primeru sodelovali pri nezakonitem dvostranskem kartelu, katerega cilj je bil vplivati na referenčno obrestno mero švicarskega franka Libor, v drugem primeru pa skupaj z bankama UBS in Crédit Suisse pri upravljanju kartela glede cenovnega razpona med povpraševanjem in ponudbo v zvezi z obrestnimi izvedenimi finančnimi instrumenti švicarskega franka v Evropskem gospodarskem prostoru⁽¹²⁾. Komisija je bankam naložila globo v višini 32,3 milijona EUR⁽¹³⁾.

(1) Uredba Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (Uredba ES o združitvah) (UL L 24, 29.1.2004, str. 1).

(2) Zadeva M.7217 – Facebook/WhatsApp, sklep Komisije z dne 3. oktobra 2014.

(3) Zadeva AT.39985 – Motorola – Uveljavljanje patentov, bistvenih za standard GPRS, sklep Komisije z dne 29. aprila 2014. Zadeva AT.39939 – Samsung – Izvrševanje standardnih ključnih patentov UMTS, sklep Komisije z dne 29. aprila 2014.

(4) Zadeva AT.40023 – Čezmejni dostop do naročniških vsebin (Cross-border access to pay-TV content), 13. januar 2014.

(5) Uredba Komisije (EU) št. 316/2014 z dne 21. marca 2014 o uporabi člena 101(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije za skupine sporazumov o prenosu tehnologije (UL L 93, 28.3.2014, str. 17), „Smernice o uporabi člena 101 Pogodbe o delovanju Evropske unije za sporazume o prenosu tehnologije“ (UL C 89, 28.3.2014, str. 3).

(6) Zadeva SA.34947 – Združeno kraljestvo – Podpora za jedrsko elektrarno Hinkley Point C (UK – Support to Hinkley Point C Nuclear Power Station), 8. oktober 2014.

(7) Zadeva AT.39952 – Elektroenergetske borze, sklep Komisije z dne 5. marca 2014.

(8) Zadeva AT.39984 – OPCOM/Romunska energetska borza (Romanian Power exchange), sklep Komisije z dne 5. marca 2014.

(9) Zadeva AT.39767 – Dobava električne energije bolgarskega energetskega holdinga (BEH electricity).

(10) Zadeva AT.39816 – Dobava plina strankam v srednji in vzhodni Evropi (Upstream Gas Supplies in Central and Eastern Europe), 4. september 2012.

(11) Zadeva SA.36061 – Business Bank Združenega kraljestva (UK Business Bank), sklep Komisije z dne 15. oktobra 2014. Zadeva SA.37824 – Portugalska finančna institucija za razvoj (Portuguese Development Financial Institution), sklep Komisije z dne 28. oktobra 2014.

(12) Zadeva AT.39924 – Obrestni izvedeni finančni instrumenti v švicarskih frankih, sklep Komisije z dne 21. oktobra 2014, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1190_fr.htm.

(13) Banka RBS je bila oproščena globe, ker ji je bila s tem, ko je Komisiji razkrila obstoj kartela, odobrena imuniteta na podlagi obvestila o prizanesljivosti iz leta 2006. Tako se je izognila plačilu globe za sodelovanje pri kaznivem dejanju v višini približno 5 milijonov EUR. Globa, naložena bankama UBS in JP Morgan, je bila znižana, ker sta banki sodelovali pri preiskavi v okviru programa prizanesljivosti Komisije. Vse štiri banke so privolile v postopek poravnave s Komisijo, zato so bile globe znižane za dodatnih 10 %.

2.11 Evropska komisija še naprej obravnava protikonkurenčne poslovne modele, ki temeljijo na večstranskih medbančnih provizijah, ki jih določajo družbe Visa Europe, Visa Inc., Visa International in MasterCard: tako je določila zaveze družbe Visa Europe kot pravno zavezujoče ter nadaljevala postopek proti družbama Visa Inc. in Visa International v zvezi z mednarodnimi medbančnimi provizijami.

2.12 V poročilu so navedena tudi prizadevanja Komisije za spodbujanje konkurenčnosti evropskih podjetij in zlasti MSP, katerim je zagotovila lažji dostop do financiranja v njihovi razvojni fazi⁽¹⁴⁾, poleg tega pa je podprla raziskave in inovacije z novim okvirom za pomoč, ki uvaja skupinske izjeme⁽¹⁵⁾.

2.13 MSP so glavne pozornosti deležna tudi v revidiranem obvestilu „de minimis“, ki vsebuje smernice, s pomočjo katerih lahko ocenijo, ali njihovi sporazumi spadajo na področje uporabe člena 101 PDEU, ki prepoveduje nezakonite kartele med podjetji⁽¹⁶⁾, ali ne.

2.14 V letu 2014 so posebno pozornost Komisije vzbudile tudi prakse nekaterih podjetij, ki neskladja med davčnimi sistemi držav članic izkoriščajo za zmanjšanje davčne obveznosti. Komisija je tako začela formalne preiskave proti družbam Apple na Irskem, Starbucks na Nizozemskem in Fiat Finance & Trade v Luksemburgu.

2.15 Komisija je v zvezi s preteklim letom izpostavila zlasti desetletno obdobje od začetka uporabe Uredbe (ES) št. 1/2003 in revizije uredbe o združitvah⁽¹⁷⁾. V zvezi s tem je v poročilu navedeno, da je zaželen napredek na področju neodvisnosti organov, pristojnih za konkurenco, in mehanizma, ki bi jim omogočal preiskovanje in kaznovanje nezakonitih praks. Izpostavljena je tudi potreba po nadaljnji racionalizaciji nadzora nad združitvami.

2.16 Komisija navaja tudi, da je bil pomemben dosežek na področju politike konkurence v letu 2014 sprejetje direktive o odškodninskih tožbah zaradi kršitve protimonopolnih pravil, in zatrjuje, da bodo evropski državljani in podjetja s to direktivo lažje pridobili učinkovito nadomestilo za škodo, ki je posledica kršitev protimonopolnih pravil, kot so karteli in zloraba prevladujočega položaja na trgu.

3. Splošne ugotovitve

3.1 EESO podpira politiko razvoja digitalnih tehnologij in sprejete pobude za spodbujanje inovacij in rasti. Meni, da morajo biti širokopasovne povezave dostopne na celotnem ozemlju EU, za kar je morda potrebna državna pomoč, dopolnjena z dodatnim financiranjem EU. V ta namen bi morale biti koristne smernice za uporabo pravil o državni pomoči v zvezi s hitro vzpostavitvijo širokopasovnih omrežij⁽¹⁸⁾.

3.2 Brez širokopasovnega omrežja po celotnem ozemlju namreč ni mogoče vzpostaviti digitalnega trga. Cilji Komisije so manj ambiciozni glede na pomanjkanje zanimanja zasebnih operaterjev za nekatera območja, med katerimi so zlasti podeželska, ki jih je treba podpirati pri njihovem gospodarskem razvoju.

3.3 EESO podpira namero Komisije, da kaznuje kršitve pravil konkurence: meni, da bi moral znesek kazni delovati odvračilno in bi se moral v primeru ponovne kršitve povečati. Poleg tega je treba pojasniti politiko konkurence, med drugim tudi v podjetjih, da se prepreči protikonkurenčno ravnanje.

3.4 EESO tako kot Komisija ugotavlja, da število uporabnikov pametnih mobilnih naprav narašča. Inovacije so na tem področju ključnega pomena, vendar pa je treba določiti pregledna in splošno znana pravila igre za akterje. Meni, da splošna razširjenost velikih mednarodnih skupin, kot je Google, vodi v nevarnost zlorabe prevladujočega položaja in da je treba zagotoviti spoštovanje veljavnih pravil, da se omogoči vstop novih akterjev na trg.

⁽¹⁴⁾ Sporočilo Komisije – Smernice o državni pomoči za spodbujanje naložb tveganega financiranja (UL C 19, 22.1.2014, str. 4).

⁽¹⁵⁾ Sporočilo Komisije – Okvir za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije (UL C 198, 27.6.2014, str. 1).

⁽¹⁶⁾ Sporočilo Komisije – Obvestilo o sporazumih manjšega pomena, ki neznatno omejujejo konkurenco v skladu s členom 101(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije (obvestilo *de minimis*) (UL C 291, 30.8.2014, str. 1).

⁽¹⁷⁾ Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 in 82 Pogodbe (UL L 1, 4.1.2003, str. 1), glej opombo 1.

⁽¹⁸⁾ Sporočilo Komisije – Smernice Evropske unije za uporabo pravil o državni pomoči v zvezi s hitro postavitvijo širokopasovnih omrežij (UL C 25, 26.1.2013, str. 1).

3.5 Obenem meni, da morajo imetniki patentov patente licencirati, in sicer pod poštenimi, razumnimi in nediskriminatornimi pogoji.

3.6 Odbor se strinja, da je treba zakonodajni okvir za avtorsko pravico prilagoditi digitalni dobi⁽¹⁹⁾: razvijati se mora namreč „v koraku s časom“, kot pravilno ugotavlja Komisija.

3.7 Kar zadeva delovanje energetskih trgov, EESO meni, da se gospodarstvo ne more razvijati brez skupne energetske politike. Zato pozdravlja pripravljenost Komisije, da vzpostavi evropsko energetske unijo.

3.8 Meni, da bo ta koristna za podjetja in potrošnike, katerim je prav tako treba zagotoviti razumne cene in zanesljivo oskrbo.

3.9 Odbor podpira Komisijo pri njenem pozornem spremljanju energetskega trga, da se zagotovi prava konkurenca in sprejmejo pobude za odpravo ovir za konkurenco na teh nereguliranih trgih. Komisijo poziva, naj si z vsemi sredstvi prizadeva, da bi preprečila nepravilnosti, ki negativno vplivajo na gospodarstvo.

3.10 Poleg tega pripisuje velik pomen ukrepom, ki pripomorejo k varčevanju z energijo, izboljšanju energetske učinkovitosti ter razvoju energije iz obnovljivih virov in bioenergije.

3.11 EESO izraža željo, da bi bil celoten finančni sektor bolj etičen in preglednejši ter da bi podpiral rast.

3.12 Izraža zadovoljstvo, da je nadzor državne pomoči prispeval k usklajenosti sprejetih ukrepov za odpravo finančnih težav in omejevanju izkrivljanja konkurence ter hkrati zmanjšal porabo denarja davkoplačevalcev na najmanjšo potrebno vsoto. Ugotavlja, da je nadzor državne pomoči pripomogel k omejitvi nekaterih oblik izkrivljanja konkurence na trgu, in sicer z uvedbo in okrepitevijo nadzornih mehanizmov.

3.13 Velja poudariti prizadevanja Komisije za zmanjšanje stroškov uporabe bančnih kartic, ki so privedla do 30- do 40-odstotnega znižanja stroškov transakcij na enotnem trgu.

3.14 Napovedani cilj spodbujanja gospodarske rasti je nujno potreben in bi ga bilo mogoče podpreti s politiko pomoči za inovacije iz „Okvira za državno pomoč za raziskave in razvoj ter inovacije“.

3.15 EESO je v svojih predhodnih mnenjih pozdravil pobudo Komisije za posodobitev državne pomoči in izrazil mnenje, da so nove smernice⁽²⁰⁾ bolj usklajene s potrebami držav članic in dejanskimi razmerami na trgu. Meni, da bo povečanje preglednosti pripomoglo k boljšemu razumevanju dodeljevanja državne pomoči. Komisija bo z nadzorom zagotovila, da se bodo pri dodeljevanju pomoči upoštevala veljavna pravila. Države članice pa se bodo s pomočjo ocenjevanja lahko prepričale o pravilni uporabi dodeljene pomoči.

3.16 Sporočilo Komisije o potrebnih pogojih za spodbujanje izvajanja evropskih projektov in napoved ustanovitve Evropskega sklada za strateške naložbe bi morala prispevati k uresničitvi tega cilja.

3.17 EESO poleg tega pozdravlja priznavanje potrebe po dodelitvi državne pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah, ki so sposobna preživeti. Podpira sprejete ukrepe za odpravo nezakonitih kartelov, ki ovirajo razvoj, zlasti razvoj MSP, ki ustvarjajo delovna mesta, ter vplivajo na zaposlovanje in cene.

3.18 Odbor ugotavlja, da velika podjetja še naprej izkoriščajo raznolikost davčnih sistemov za davčno načrtovanje. Pozdravlja prizadevanja Komisije, da v okviru svojih zmožnosti omeji ali odpravi utaje davkov, ki so posledica davčnega izkrivljanja.

⁽¹⁹⁾ UL C 230, 14.7.2015, str. 72; UL C 44, 15.2.2013, str. 104.

⁽²⁰⁾ Sporočilo Komisije – Smernice o državni pomoči za spodbujanje naložb tveganega financiranja (UL C 19, 22.1.2014, str. 4).

3.19 Posebej so pomembna prizadevanja Komisije za zagotavljanje zблиževanja z nacionalnimi organi, pristojnimi za konkurenco, in med njimi.

3.20 Odbor bo pozorno spremljal nadaljnje ukrepe na podlagi bele knjige *Za učinkovitejši nadzor EU nad združitvami*, katere namen je izboljšati obstoječe mehanizme.

3.21 Glede na globalizacijo trgovine EESO podpira razvoj večstranskega sodelovanja (OECD, Mednarodna mreža za konkurenco in Konferenca Združenih narodov za trgovino in razvoj) ter programe sodelovanja in tehnične pomoči.

3.22 Dialog GD za konkurenco z EP, EESO in Odborom regij mora zagotoviti preglednost medinstitucionalne razprave o izvajanju politiki.

3.23 Ta pripravljenost za dialog bi morala biti še toliko izrazitejša, ker je predsednik Juncker to politično partnerstvo izpostavil v svoji poslanici Margrethe Vestager.

3.24 EESO v nasprotju s Komisijo meni, da z Direktivo 2014/104/EU Evropskega parlamenta in Sveta 2014⁽²¹⁾ in s priporočilom o skupnih načelih za kolektivna pravna sredstva v sporih zaradi kršitev konkurenčnega prava ne bo mogoče zagotoviti kolektivnega uveljavljanja pravic oseb, ki so utrpeli škodo zaradi teh kršitev.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Težko dosegljivo ravnotežje med inovacijami, konkurenco in pravicami intelektualne lastnine za povezan digitalni trg

4.1.1 Po mnenju Komisije so boljši postopki določanja standardov in večja interoperabilnost ključnega pomena za učinkovitost njene digitalne agende. Opredeliti je treba, kaj pomenijo „boljši“ postopki določanja standardov.

4.1.2 Zadeva Motorola⁽²²⁾, ki je ena od bitk „patentne vojne za pametne telefone“, se uporablja kot zgled, kakšni usmeritvi bi morala slediti podjetja v tem sektorju. Komisija je v tej zadevi odločila, da je Motorola, ki je imetnica patentov, bistvenih za standard GPRS, zlorabila svoj prevladujoči položaj s tem, ko je pred nemškim sodiščem zahtevala sodno odredbo proti družbi Apple in njeno izvršitev. Ti „bistveni“ patenti so bili nujno potrebni za uveljavljanje standarda GSM. Podjetja, ki so imetniki bistvenega patenta, imajo lahko veliko tržno moč, zato organizacije za standardizacijo od njih pogosto zahtevajo, da se zavežejo, da bodo svoje bistvene patente licencirala pod poštenimi, razumnimi in nediskriminatornimi pogoji („*fair, reasonable and non-discriminatory*“ ali FRAND) ter tako dostop do omenjenega standarda omogočila vsem akterjem na trgu.

4.1.3 V tem primeru družba Apple, ki je konkurenčna družbi Motorola, ni mogla izdelovati in tržiti določene kategorije pametnih telefonov, ker ni imela dostopa do bistvenega patenta, katerega imetnica je Motorola.

4.1.4 Imetnik patenta sodno odredbo pred nacionalnim sodiščem upravičeno zahteva v primeru kršitve patenta, vendar pa takšna zahteva lahko pomeni zlorabo, če ima imetnik bistvenega patenta prevladujoč položaj na trgu, če se je zavezal, da bo omogočil dostop do patenta pod pogoji FRAND in če je konkurenčno podjetje, proti kateremu se zahteva sodna odredba, pripravljeno pridobiti licenco pod pogoji FRAND. Komisija kljub temu Motoroli ni naložila denarne kazni, ker sodna praksa sodišč EU ne pozna primera zakonitosti sodnih odredb glede bistvenih patentov na podlagi člena 102 PDEU in ker so nacionalna sodišča doslej sprejela različne sklepe glede tega vprašanja, vendar je Motoroli odredila, da mora prenehati s tovrstno zlorabo.

4.1.5 Komisija je v podobni zadevi sprejela zaveze družbe Samsung, da v EGP ne bo zahtevala sodne odredbe v zvezi z bistvenimi patenti, povezanimi z večfunkcijskimi telefoni in tabličnimi računalniki, proti podjetjem, ki sprejemajo poseben okvir za podelitev licenc.

⁽²¹⁾ Direktiva 2014/104/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. novembra 2014 o nekaterih pravilih, ki urejajo odškodninske tožbe po nacionalnem pravu za kršitve določb konkurenčnega prava držav članic in Evropske unije (UL L 349, 5.12.2014, str. 1).

⁽²²⁾ Glej opombo 3.

4.1.6 Iz teh zadev je razvidno, da je zelo težko doseči ravnotežje med konkurenco, patentno pravico in inovacijami, da bi nazadnje potrošniku omogočili nakup tehnoloških proizvodov po razumni ceni, hkrati pa čim večjo izbiro interoperabilnih proizvodov.

4.1.7 EESO podpira prizadevanja Komisije na tem področju in jo poziva, naj upošteva, da cilj uporabe pravil konkurence ni konkurenca kot taka, ampak konkurenca, od katere ima na koncu koristi potrošnik.

4.1.8 EESO podpira zamisel o dopolnjevanju zasebnih naložb z javnimi, da bi se izognili digitalnemu razkoraku znotraj EU, pod pogojem, da državna pomoč ne ovira zasebnih naložb. „Smernice Evropske unije za uporabo pravil o državni pomoči v zvezi s hitro postavitvijo širokopasovnih omrežij“⁽²³⁾, ki so morda znak zanimanja Komisije za to tematiko, so bile prvo besedilo, ki je bilo dokončno sprejeto v okviru posodobitve državne pomoči.

4.1.9 EESO kljub temu meni, da cilj Komisije za doseg popolne pokritosti s hitrimi širokopasovnimi storitvami (30 Mb/s) in uporabe storitev z ultrahitro širokopasovno povezavo (100 Mb/s) pri 50 % Evropejcev do leta 2020 ni dovolj ambiciozen.

4.2 Energetski trgi

4.2.1 Zagotavljanje energetske neodvisnosti Evrope in spodbujanje oblikovanja povezanega energetskega trga sta bistvenega pomena za dostop do energije, odpravo energetskih otokov in zanesljivo oskrbo. Za doseg tega cilja in spodbujanje diverzifikacije uporabljenih virov energije z dajanjem prednosti energiji iz obnovljivih virov mora EU pokazati pravo politično voljo. Evropska energetska unija, za katero si prizadeva predsednik Juncker⁽²⁴⁾, bo prav gotovo igrala spodbujevalno vlogo na področju politike.

4.2.2 Po mnenju EESO je treba čim prej začeti izvajati tretji „energetski sveženj“, in sicer predvsem zato, ker so pravila za čezmejno trgovino z energijo še vedno razdrobljena.

4.2.3 EESO poudarja potrebo po takojšnjih strukturnih reformah, ki so potrebne za odpravo ovir za naložbe v infrastrukturo, zlasti tistih s čezmejno razsežnostjo.

4.2.4 EESO meni, da razširjanje pravil konkurence nedvomno prispeva k odpiranju nacionalnih energetskih trgov, kot dokazujeta zadevi „Elektroenergetske borze“ in „OPCOM/Romunska energetska borza“, ki sta omenjeni v poročilu Komisije⁽²⁵⁾. Komisija je namreč v prvi zadevi dvema borzama naložila globo na podlagi člena 101 PDEU, ker sta se dogovorili, da ne bosta tekmovali med seboj in sta si razdelili ozemlja, v drugi pa je na podlagi člena 102 PDEU naložila globo romunski borzi z električno energijo OPCOM zaradi diskriminacije trgovcev z električno energijo iz drugih držav članic.

4.2.5 Vendar pa Odbor izraža dvome v zvezi s trditvijo, da so se zaradi večje konkurence znižale veleprodajne cene električne energije, medtem ko so se cene za končne odjemalce na ta račun redko znižale⁽²⁶⁾.

4.2.6 EESO v tem pogledu podpira preiskave družbe Gazprom, ki jih Komisija izvaja na podlagi člena 102 PDEU v zvezi z zlorabo prevladujočega položaja v sektorju dobave zemeljskega plina v srednji in vzhodni Evropi⁽²⁷⁾.

⁽²³⁾ UL C 25, 26.1.2013, str. 1.

⁽²⁴⁾ Jean-Claude Juncker, „Nov začetek za Evropo: moj načrt za delovna mesta, rast, pravičnost in demokratične spremembe“ – Politične usmeritve naslednje Evropske komisije, uvodna izjava na plenarnem zasedanju Evropskega parlamenta, 15. julij 2014.

⁽²⁵⁾ Zadeva AT.39952 – Elektroenergetske borze, sklep Komisije z dne 5. marca 2014, in Zadeva AT.39984 – OPCOM/Romunska energetska borza, sklep Komisije z dne 5. marca 2014.

⁽²⁶⁾ Sporočilo Komisije „Cene in stroški energije v Evropi“ z dne 29. januarja 2014.

⁽²⁷⁾ Zadeva AT.39816 – Dobava plina strankam v srednji in vzhodni Evropi (Upstream Gas Supplies in Central and Eastern Europe).

4.3 Finančne in bančne storitve

4.3.1 V letu 2014 se je nadaljevala temeljita revizija regulacije in nadzora v bančnem sektorju. Predlagana pravila so namenjena predvsem povečanju preglednosti finančnih trgov.

4.3.2 Komisija je obenem zagotavljala, da so se finančne ustanove, ki so prejemale državno pomoč, prestrukturirale oziroma umaknile s trga, posebno pozornost pa je namenjala tudi nevarnostim izkrivljanja konkurence med temi ustanovami ⁽²⁸⁾.

4.3.3 EESO je z zanimanjem spremljal preiskave Komisije v zvezi s protikonkurenčnimi poslovnimi praksami in pozdravlja sklepe Komisije in nacionalnih organov, pristojnih za konkurenco, ki nasprotujejo „medbančnim provizijam“.

4.3.4 EESO pozdravlja sodbo Sodišča EU v zadevi Mastercard ⁽²⁹⁾, s katero se je potrdila analiza Komisije. Medbančne provizije, ki jih plačujejo potrošniki pri plačilih z bančno kartico, so bile namreč vse višje in številnejše ter vse manj pregledne.

4.3.5 Poleg tega so te poslovne prakse ovirale vstop drugih gospodarskih subjektov, ki niso banke in lahko potrošnikom ponudijo druge elektronske, mobilne in varne načine plačevanja, na primer prek pametnih telefonov, na trg plačevanja.

4.3.6 Posebnost zadeve Mastercard je bila tudi ta, da je bila omejitev konkurence posledica in ne cilj mehanizma za določanje večstranskih medbančnih provizij.

4.3.7 EESO pozdravlja dejstvo, da sta Sodišče EU in Splošno sodišče ugotovili, da večstranske bančne provizije niso objektivno nujne za delovanje sistema Mastercard.

4.4 Dodatna podpora za MSP

4.4.1 EESO pozdravlja pozornost, ki se namenja MSP, saj so bistvena za rast in imajo pomembno vlogo pri uresničevanju ciljev strategije Evropa 2020. Odobrava sklepe Komisije, katerih namen je podpirati financiranje njihove dejavnosti in prilagoditi pravila njihovim posebnim potrebam.

4.4.2 EESO pozdravlja dejstvo, da so se takšne politike odprle za intelektualne poklice, in priznava, da imajo evropski strokovnjaki ključno vlogo pri rasti, saj v vsakem sektorju posebej nudijo potrebno znanje za reševanje zapletenih problemov državljanov in podjetij; EESO Komisiji tudi priporoča, naj nadaljuje in po možnosti pospeši prizadevanja v tej smeri.

4.4.3 „Smernice o državni pomoči za spodbujanje naložb tveganega financiranja“ ⁽³⁰⁾ bi na primer lahko državam članicam omogočile olajšanje dostopa MSP do financiranja v fazi njihovega zagona. Poleg tega je videti, da so bile pripravljene z namenom, da bi bolj ustrezale dejanskim razmeram na trgu.

4.4.4 EESO podpira tudi ukrepe Komisije zoper zlorabe prevladujočega položaja, ki lahko preprečujejo ustanovitev in razvoj MSP ter vplivajo na njihovo dejavnost.

4.4.5 „Obvestilo *de minimis*“ iz leta 2014 ⁽³¹⁾ namreč določa varno območje za sporazume, ki nimajo občutnega vpliva na konkurenco, ker jih izvajajo podjetja, ki ne presegajo določenih pragov tržnih deležev. Komisija je objavila tudi dokument s smernicami za MSP. EESO kljub temu meni, da bi bili dobrodošli ukrepi obveščanja na terenu.

⁽²⁸⁾ Zadeva SA.38994 – Shema likvidnostne podpore bolgarskim bankam (Liquidity scheme in favour of Bulgarian banks), sklep Komisije z dne 29. junija 2014.

⁽²⁹⁾ Sodba Sodišča z dne 11. septembra 2014 v zadevi C-382/12 P, MasterCard in drugi/Komisija.

⁽³⁰⁾ Sporočilo Komisije – Smernice o državni pomoči za spodbujanje naložb tveganega financiranja (UL C 19, 22.1.2014, str. 4).

⁽³¹⁾ Sporočilo Komisije – Obvestilo o sporazumih manjšega pomena, ki neznatno omejujejo konkurenco v skladu s členom 101(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije (obvestilo *de minimis*) (UL C 291, 30.8.2014, str. 1).

4.5 *Okrepitev sredstev, s katerimi razpolagajo nacionalni organi, pristojni za konkurenco, in mednarodnega sodelovanja*

4.5.1 EESO izraža zadovoljstvo nad kakovostnim sodelovanjem med Komisijo in nacionalnimi organi, pristojnimi za konkurenco. Meni, da omogoča medsebojno vplivanje, ki je nujno potrebno za učinkovito delovanje trga.

4.5.2 Izraža podporo vsem ukrepom, ki so potrebni za sodelovanje nacionalnih organov, pristojnih za konkurenco, ki morajo v ta namen razpolagati s sredstvi in biti neodvisni.

4.5.3 EESO odobrava pobude Komisije za oblikovanje pravega evropskega konkurenčnega prostora, za kar je treba uskladiti osnovna pravila nacionalnega prava, saj to zagotavlja varnost gospodarske dejavnosti na enotnem trgu.

4.5.4 Hkrati meni, da morajo države članice razpolagati s celovitimi pravnimi sredstvi za izvajanje potrebnih pregledov ter nalaganje učinkovitih in sorazmernih denarnih kazni.

4.5.5 Programe prizanesljivosti, ki so se dokazali v boju proti kartelom, bi bilo treba uvesti v vseh državah članicah.

4.5.6 Ohraniti je treba dejavno večstransko sodelovanje z OECD, Mednarodno mrežo za konkurenco in Konferenco Združenih narodov za trgovino in razvoj, Komisija pa si mora prizadevati za vodilno vlogo v njem.

4.5.7 EESO nazadnje poudarja, da je treba tehnično pomoč pogosteje vključiti v razprave o pristopu z državami kandidatkami.

V Bruslju, 9. decembra 2015

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Georges DASSIS
